

2021-09-16

Ett urval av aktuella frågor för finansbolagen under 2020/2021

Svenska institutet mot penningtvätt, Simpt

Svenska institutet mot penningtvätt, Simpt, bildades 2016 och är ett samarbete mellan Finansbolagens Förening, Fondbolagens förening, Sparbankernas Riksförbund, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Föreningen Svensk Värdepappersmarknad och Svenska försäkringsförmedlares förening.

Syftet med Simpt är att ta fram branschvägledning för de finansiella företagens tolkning och tillämpning av reglerna mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vägledningen tas fram av branschorganisationerna och deras medlemmar.

Det finns vägledning inom alla för vägledningen relevanta kapitel i penningtvättslagen. Arbete fortsätter med att ta fram vägledning i fler frågor på alla områden inom penningtvätsregelverket. Vägledningen uppdateras och fördjupas där det finns behov. Vägledningen finns på www.simpt.se

Leasingredovisning

International Accounting Standards Board (IASB) publicerade i januari 2016 den nya redovisningsstandarden för leasingavtal benämnd IFRS 16 Leasingavtal. Standarden trädde ikraft den 1 januari 2019 och tillämpas på räkenskapsår som startade nämnda datum eller senare.

I november 2017 publicerades i Official Journal att EU-kommissionen antagit den nya standarden IFRS 16 Leasingavtal. Beslutet att anta IFRS 16 Leasingavtal skedde via en förordning (Kommissionens förordning (EU) 2017/1986) som innebär att förordningen till alla delar är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. IFRS 16 Leasingavtal ska tillämpas av alla företag (som har att följa Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002, dvs. i koncernredovisningen hos de noterade företagen) senast från och med den första dagen av deras första räkenskapsår som inleds den 1 januari 2019 eller senare.

Rådet för finansiell rapportering (Rådet) är normgivare på redovisningsområdet för de svenska företag som är noterade på en reglerad marknad. Finansinspektionen vill att företag under tillsyn tillämpar Rådets rekommendationer och uttalanden. Rådet

har beslutat att införa en möjlighet till undantag för leasegivare gällande IFRS 16 Leasingavtal i "RFR 2 Redovisning för juridiska personer". De företag som väljer att tillämpa undantaget för leasegivare ska följa RFR 2 avseende redovisning av leasingavtal.

Sambandet mellan redovisning och kapitaltäckning

För leasegivare innebär den nya standarden IFRS 16 för redovisning av leasingavtal ingen skillnad jämfört med tidigare varken i redovisningen eller i kapitaltäckningen.

För leasetagare däremot innebär den nya standarden en hel ny redovisning då, i princip, nästan samtliga leasingavtal kommer upp i balansräkningen och därmed kommer att omfattas av kapitaltäckningskrav. Detta innebär att även de leasingavtal som tidigare klassificerades som operationella leasar blir föremål för kapitalkrav. Exempel på leasingavtal i finansiella företag som därmed blir föremål för kapitaltäckningskrav gäller ofta leasar av fastigheter eller hyreslokaler. Detta förhållande gäller för den konsoliderade situationen (dvs. för koncernen), men inte för kapitaltäckningskrav i juridisk person. Detta eftersom Rådets rekommendation RFR 2 Redovisning för juridisk person har möjligheten att undanta leasingavtal i redovisningen för juridisk person och därmed kommer de inte heller att omfattas av något kapitaltäckningskrav.

Kemikalieskatten (lagen (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik)

Kemikalieskatt beräknas på varornas vikt utan emballage och skatten uppgår till följande belopp: Vitvaror 11 kronor per kilo, övriga skattepliktiga elektronikvaror 164 kr per kilo. Maximalt skattebelopp uppgår till 451 kr per vara.

För varor som innehåller mindre hälsofarliga kemikalier finns möjlighet att göra avdrag med 50 eller 90 procent av skatten.

Från den 1 januari 2019 har även vissa ändringar gjorts i skatteförfarandet rörande skatten. En ny typ av skattskyldig för skatt på kemikalier i viss elektronik har införts, "registrerad mottagare". Som registrerad mottagare får Skatteverket godkänna den som i Sverige avser att yrkesmässigt från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor och som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som sådan mottagare. Att bli registrerad mottagare kan underlätta för den som inte är godkänd lagerhållare i lagens mening och som för in (från ett annat EU-land) eller importerar skattepliktiga varor. Vidare kan numera månadsvisa deklARATIONER lämnas istället för en deklARATION för varje händelse som medför skattskyldighet. Vidare har vissa situationer av dubbelbeskattning undanröjts. Se närmare om ändringarna i prop. 2017/18:294.

Kemikalieskatten infördes den 1 april 2017 och skatt tas ut sedan den 1 juli 2017. Syftet med skatten är att minska kemikalierna i produkter hos producenter. Även finansbolag som köper produkter (exempelvis mobiltelefoner och vitvaror), som omfattas av lagstiftningen, berörs av skatten och i vissa fall även av en rapporteringsskyldighet till Skatteverket.

I utredningen SOU 2020:20 *Skatt på modet – för att få bort skadliga kemikalier*, föreslås att kemikalieskatt på kläder och skor ska tas ut för att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Beslut om införande är inte fattat.

Mervärdesskatt

Bankföreningens Finansbolagskommitté, Bankföreningens Mervärdesskattegrupp samt Finansbolagens Förening har med anledning av ett ställningstagande från Skatteverket om det mervärdesskatterättsliga omsättningsbegreppet (Omsättning av vara och leverans, mervärdesskatt av den 2019-01-15, Dnr: 202 398393-18/111) tagit fram en kommentar till ställningstagandet. Syftet med kommentaren är att uppnå en enhetlig tolkning i branschen av ställningstagandet och därmed undvika risk för snedvridning av konkurrensen. Kommentaren riktar in sig på Skatteverkets uttalanden rörande leasingavtal i ställningstagandet och ger Bankföreningens och Finansbolagens Förenings utfyllande synpunkter på Skatteverkets uppfattning när ett avtal om finansiell leasing ska anses utgöra en omsättning av en vara. Kommentaren är baserad på civilrättsliga principer för äganderättens övergång, gemensam mervärdesskatterätt inom EU, domar från EU-domstolen samt svensk mervärdesskatterätt. Kommentaren, vilken tillställts Skatteverket, finns att tillgå på Bankföreningens webbsida.

Översyn av konsumentkreditdirektivet och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster

EU-kommissionen har under 2019 och 2020 utvärderat konsumentkreditdirektivet och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster. Kommissionen har i juli 2021 presenterat ett förslag till ett nytt konsumentkreditdirektiv. Förslaget innebär relativt stora förändringar: Möjligheten till undantag och även den undre beloppsgränsen på 200 euro tas bort. Informationskrav tillkommer i form av ytterligare ett informationsdokument utöver den nuvarande så kallade SECCI-blanketten, samt att köpsinformationen ska lämnas en dag innan avtalet blir bindande, alternativt att konsumenten påminns om sin ångerrätt dagen efter avtalet träffats. Förslaget innebär även att medlemsländerna ska ha någon form av ränte- och/eller kostnadstak. Medlemsstater som redan har sådana tak, såsom Sverige, kan behålla dessa. Det föreslås även något förändrade regler för kreditprövning samt att krediter inte får paketeras ihop med andra produkter om det inte innebär klara fördelar för konsumenten.

Medlemsstaterna ska även möjliggöra finanskunskapsutbildning. Förslaget innehåller även nya regler för automatiserad behandling av personuppgifter. Bland annat att konsumenten ska få viss information, får rätt att begära manuell hantering och även rätt att begära omprövning av ett kreditbeslut. (Detta utöver att kreditprövningsprocessen enligt förslaget om en ny AI-reglering är ett högrisksystem, med krav på hantering av detta.) Direktivförslaget innehåller även indikativ lista på forbearance-åtgärder.

EU-kommissionen ser även över direktivet för distansförsäljning av finansiella tjänster. En konsultation har gått ut och av dem framkommer att Kommissionen överväger att återkalla direktivet då det kan komma att anses som ersatt av andra direktiv och därmed skulle vara obsolet.

Nya allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden från FI

Finansinspektionen har tagit fram nya allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden baserat på 6 och 12 §§ konsumentkreditlagen samt Europeiska bankmyndighetens (EBA) riktlinjer om kreditgivning och övervakning, EBA/GL/2020/06 (gällande från 30 juni 2021). Bankföreningen har medverkat i en referensgrupp som fick tillfälle att yttra sig kring ett första förslag som sedan reviderades. Bankföreningen har därefter yttrat sig gemensamt med Finansbolagens förening angående det slutliga förslaget. Det nya allmänna rådet om god kreditgivningssed baserat på 6 § konsumentkreditlagen innebär att en kreditgivare som tillhandahåller en kredit till en konsument bör, både inför att ett kreditavtal ingås och under tiden som avtalet gäller, utgå från den enskilda konsumentens behov och förutsättningar. Rådet exemplifierar även när kreditgivare bör avråda konsumenter från att ingå avtal om en kredit, samt anger att kreditgivare bör ta hänsyn till konsumentens förutsättningar att ta till sig information och utvärdera finansiella beslut. De nya råden omfattar även råd om kreditprövningen baserade på 6 och 12 §§ konsumentkreditlagen. Bland annat råd om vilken information som bör inhämtas från konsumenter samt när uppgifter kan behöva kontrolleras. Tillhörande beslutspromemoria innehåller förtydliganden av råden och hur de ska tillämpas med hänsyn till bland annat kreditgivarens bedömning av att de uppgifter som kreditprövningen baseras på är tillräckliga för att med hög grad av säkerhet kunna fastställa om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra kreditavtalet. Råden kommer att träda i kraft den 1 november 2021.

Tillgänglighetsdirektivet implementeras i svensk rätt

En ny lag om tillgänglighet har föreslagits under våren 2021 i utredningen SOU 2021:44 om tillgänglighetsdirektivet. I utredningen har Bankföreningen medverkat med en expert. Tillgänglighetsdirektivet handlar om tillgänglighet till och möjlighet att ta del av information om bland annat banktjänster via webb och appar på ett sätt som är anpassat till funktionshindrades behov. Direktivet ställer även krav på anpassning av en rad andra produkter och tjänster som datorer, e-post, e-böcker, transporter och e-handel, Regleringen av banktjänster innebär krav på anpassning

av de tjänster som omfattas av konsumentkreditdirektivet, betalkontodirektivet, bolånedirektivet, MiFIDII samt direktivet om elektroniska pengar, samt övriga tjänster som erbjuds genom e-handel. Direktivet omfattar även krav på medel för elektronisk identifikation (som BankID) och uttagsautomater. Direktivet hänvisar i sin tur till tekniska standarder som ska tas fram och som kommer att som omfatta en mängd tekniska funktionskrav. Lagen ska vara beslutad senast 28 juni 2022 och tillämpas senast den 28 juni 2025.

Referensräntor

Det pågår ett arbete internationellt med att minska beroendet av interbankräntor (Libor, Euribor och liknande) och istället hitta andra referensräntor som kan vara mer lämpliga. Libor kommer att upphöra vid kommande årsskifte och i och med det ersätts Libor exempelvis med Sofr för vissa löptider i USA), Sonia (Storbritannien) och Saron (Schweiz). Eftersom finansbolagsprodukter i Sverige ofta använder Stibor som referensränta är det viktigt för finansbolagen att följa denna utveckling och påverka där utgången kan komma att påverka produkterna negativt. Den internationella utvecklingen är att interbankräntor ersätts med en nästan riskfri ränta (RFR).

I Sverige har en arbetsgrupp tagit fram en alternativ referensränta som nu Riksbanken har tagit ansvar för och kommer att administrera. Räntan ska heta Swestr och kommer att börja kunna användas i kontrakt från och med 2 september i år. Detta är likt andra RFR i världen en kort ränta (O/N) och kan därför inte ses som direkt jämförbar med dagens längre Stibor-räntor. Det har därför utvecklats internationella standards för att göra RFR mer jämförbara med interbankräntor. Dels genom att skapa löptid och dels genom att lägga till en kreditriskaspekt som finns i interbankräntor. På sätt kan dessa RFR fungera som ersättningsräntor för interbankräntor.

För finansbolagen är det viktigt att veta hur nuvarande avtal med referens till Stibor ska kompletteras för att ett eventuellt upphörande av Stibor ska leda till att den nya RFR ska användas istället. Fortsatt arbete kring detta pågår i en ny grupp inom Bankföreningen.

Hållbarhetsfrågor

Bankföreningens arbete med hållbarhetsfrågor har i likhet med de senaste åren varit intensivt. Det är framförallt på EU-området som det har kommit många nya initiativ. EU-kommissionen publicerade i slutet på 2020 förslag på delegerade akter som kompletterar förordningen om EU-taxonomin som Bankföreningen fått möjlighet att lämna synpunkter på. Vidare har EU-kommissionen planer på att ta fram en social taxonomi samt kategorisera även andra typer av ekonomiska aktiviteter förutom de gröna. Bankföreningen bevakar även dessa områden. Vidare håller EU-kommiss-

ionen på att revidera ett direktiv för hållbarhetsrapportering där förhandlingar initierats inom EU det senaste året. Bankföreningen medverkar i regeringskansliets referensgrupp inför dessa förhandlingar.

Bankföreningen har under det senaste året arbetat med att ta fram en klimatfärdplan som bland annat beskriver hur banksektorn kan bidra till klimatomställningen i samhället. Klimatfärdplanen innehåller bland annat hur Bankföreningen tillsammans med sina medlemmar kommer att samarbeta med olika frågor på hållbarhetsområdet. Det handlar exempelvis om bankgemensamma tolkningar av regelverk inklusive hur definitioner ska tolkas utifrån förhållandena i Sverige. Bankföreningen ska också undersöka möjligheterna att underlätta inhämtning av klimatdata, såväl från bankernas kunder som från myndigheter. Detta behövs dels för bankens egen hållbarhetsrapportering dels för att kunna göra korrekta riskbedömningar gällande kunderna.

Bankernas finansbolagsenheter arbetar i allt ökad omfattning med hållbarhetsrelaterade frågor och det har utvecklats flera nya produkter som ligger i linje med bankkoncernernas övergripande syn på hållbarhet. Det handlar bland annat om s.k. "grön leasing" när det gäller fordon som är en grön tillgång och kan innebära att banken kopplar samman dessa tillgångar med grön finansiering såsom exempelvis gröna obligationer. Andra exempel på gröna tillgångar kan vara utrustning som används i samband med sophantering, vattenrening eller dylikt. Finansbolagens roll idag är bland annat att skapa incitament så att kunderna gör hållbara investeringar. Då hållbarhetsbegreppet även innefattar annat än klimat, såsom sociala frågor och företagsstyrning, har arbetet inom bolagen även utvidgats till att inte enbart fokusera på de produkter som finansbolagen erbjuder utan att de även ställer frågor kring hur kundens verksamhet ser ut. Detta kan t.ex. gälla hur anställningsvillkoren ser ut, styrningen av företaget, governance m.m.

Hållbarhetsområdet har allt mer blivit en integrerad del av medlemmarnas verksamhet, vilket innebär att detta område numera är en naturlig del i finansbolagsenheternas arbete. Detta innebär att det även kommer att fortsatt vara ett centralt område för samarbetet inom Bankföreningen.